

Pridplata

na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dr-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju,
a nijedni se ne-
vraćaju.

God. V. U Kalači.

U Četvrtak 4. Veljače. 1875.

Broj 3.

PLAĆ ZA DOBROM MOJOM MAJKOM,

† 26 listopada, 1874.

Odè majko — u zemljicu tielom,
a dušicom Bogu na istinu,
smr'ju zadav sinka rodu cielom
tež. e boli majko . . . i uminu
sva mi radost na svijetu ovome
plaćućemu sad na grobu tvome!

Odè majko, — ostavi novino
četir ćerke i dječicu njinu
za sina plaćuća s daljine,
zavijena tužnu u crninu,
koj nad grobom roditeljah svoji'
dvie ugasle neba zviezde broji.

Odè majko — Bogom pomirena
kroz svog sina nebu na visinu,
da nuz ćaćka dobra i milena
ondle morriš suzah nam gorčinu,

i vapiješ Oteu od vedrina'
za sročicu ćerkah ti i sina.

Odè majko — poslje dnā deveta
o sastanku kako te privinu
sudba nakon jedanajest ljeta'
na srdašce svećeniku sinu ;
ah ! ti umr angjelka u slici
dobra majko njegvoj na desnici !

Odè majko, — plače sirotninja
braću, uću padša u baštinu, —
na koleuih Boga moli sinja :
da vam dade rajsku domovinu,
i k vam jednoč, — sladko milovanje!
primi ćerke i milo ti janje!

Odè majko — prije nego što te
uzel k sebi ljubav za majčinu,

da ti vratim za darke dobrote
zahvaluoga srdašca milinu :
kad mi sreću tudjin udilj krade,
vječnu sreću drag nek Bog ti dade !

Odè majko — želje uzaludne,
da ti sinkom sretni danci sinu,
i da s. arost blažena ti budne
u sinovskom od ljubavi činu :
tvoje želja osta majko pusta
na prikor mi od sladkih ti usta'.

Odè majko, — ja snebivam s plaća ;
jer gubitak tvoj mi sream riju
težku ranu duh sjekuća mača ; . . .
duh i srce za tobom mi ginu, . . .
nove rane na rane mi množe,
dok me majko nuz te nepolože ! Blaž.

V A T R O G A S C I.

Voda i vatra su ona dva živalja po kojima se stvaraju i raz-
stvaraju bitja zemaljska. Jedan i drugi ako se otme ljudskoj
sili nenakadljive nanaša mu šteto. Al buduć je Bog o stvaranju
svieta i one podredio čovjeku da vrhu njih gospoduje. To po-
najviše od njega zavisi : da mu se voda nerazliva po livada
i njivama, već da je i kupi u jarke, prokope pak uvede u rieke
ono što mu netrieba da mu nakvasi oraiće. U njegovoj vlasti je
takodjer zaustaviti ognja plamen : da ne proždre u jedan čas sav
imetak za koga se mnogo godina trudio gazda dok ga je sastavio.
Nije moguće tajiti, da ima slučajeva kada se i voda i vatra izt'gne
vladi čovjeka, poplavi i pogori, što se neda naknaditi, ni za
desetak godina. Al ovo su vanredni slučajevi. Kada se razviju
sile nebeske, da malko klone glavu čovjeka, koja se valjda nje-
što na više iztegla, no što je triebalo. Al navadno uman čovjek
kađar je i vodu i vatru ograničiti. Na toliko je već njegov um
razvijen : da znade vatru vodom, a ovu vatrom pobijati, da mu
se neotme.

Al kako su obitelji sastavljene u jednu državu da u obće
obrane svoju osobu i imetak. Tako trieba da se pojedini ujedji
njivaju da ukroće vodu i vatru. Evo dakle za uređenje rieka
sastavljaju se družine, da prave nasape, i kopaju jarke, a za
ukroćenje vatre sastavljaju se društva da gase i true vatru.
Plemenita m'sao i jedna i druga, pak iz obzira gospodarstvena
po obitel, občinu, i državu veoma koristna.

No moja je želja da ovim svratim pozornost naših čita-
telja samo na vatru. Kad je djavo paklen kanio uselit siro-
maštvo u društvo ljudsko, onda je prije svega zasadio u nje-
govo srce zlobu i zavidnost. Umno izmišljeno sriedstvo, da se
glad, i golotina obvisi o vrat čovjeku, pa da ga kiša, snieg, zima
i žestina progoni.

Mržnja, zloba, nonavidnost, uviori čovjeka ; da ono, što je u
ruku mojeg bližnjeg meni nije koristno. A to je najbludnia pogri-
ćska, jer što god je u posjedu mojeg bližnjeg, to može i meni koris-

tit. Pak ako se izgubi može i meni škoditi. N. p. ja nemam
zita već ima moj susjed al poklem je naravno da što god nas
ima više koji žita nemaju i manje onih, koji ga imadu, mora da
bude žito po nas skuplje. Ja nemam marve već ima moj kom-
šia, poginel ta marva, naravno ne u jednom već u više posjed-
nika, to će meso poskupiti. Al ostajmo kod vatre, n. p. nemam
svoje kuće al izgori ona mojeg bližnjeg, pa je i moja izgorila,
jel sam pod njegovom krovu, imo zaklon kao ukućanin. Al ni
sam ukućanin već i ja sam steko jednu kućicu ; nesrića je sti-
gla mojeg suobčinara pa mu se kuća na drugom kraju sela
zidjana zapalila. Ipak ova okolnost nije me osigurala : da mo-
ja neće izgoriti, jerbo se vatra znade uzpet na krila vitra, pa
odletit, i na četvrt sata. Svoje vlastito dobro dakle neka me
navija da svom silom i umietnostju idjem u pomoć gasit va-
tru. A poklem se i vatra onda može uspješno trunit i gasiti : ako
ima ljudih koji mudro zapoviedaju, pa ih ima, koji zapoviedi
točno izvršivaju, zato se sastavljaju vatrogasna društva, pa se
ovim načinom lakše nabavljaju orudja za gasenje nužna, i
steče po redovnom vižbanju ovovrstna znanost i umjetnost.

Razborito dakle čine ljudi, koji u svakoj većoj obćini,
sastavljaju vatrogasne družine, najskole ako se očesu one
predsude : da je za ovo već i uniforma potrebna. Jerbo se
ovakim družinam spore one sile, koje umu vatru ograničiti,
unistiti, i tako upriječiti, da čovjeka neutira u prosiake. Za spo-
sobne članove ovakih družinah mogu svećenici, bilježnici, i
učitelji, sad u svakom selu naći podosta osoblja u pričuvnih
redovnih vojnici, i domobranci. To bi bila barem njevoja naka-
nada onog strašnog gubitka, koji snalazi svaku obćinu u obzi-
ru tvarnom, duševnom, i ćudorednom, iz obćeg vojevanja. Al i
donle, dok se ovake družine neudomaće i u slavenu, trieba
nastojati i drugim načinom, da se umanjaju one neizbrojeno
štete koje se ljudstvu nanašaju po vatru.

Zalostno, je što se u slavenu ulegla grdna osveta, da svo-
je razpaljeno srce kali ogujom, što ga podmeće imetku svojeg
izkrujenog. Al uz sve zlo — što tim putem napada čovječan-

zkvhn.org.rs

stvo lakše bi se ono oparavilo, da nije drugog, što mu nanaša neatost. Da je uvijek kod kuće naša pazljivost, i bojazan, kada se bavimo vatrom, mnogo bi manje bilo jauka i leleka. Al babo je neuk kad kamenicom prosvjetljiva košaru, lahkouman kad na kamari, il u vršalju pali lulu. A mama je maloumna kad gar iznosi na djubrište, idje svičom na tavan, il žigice nezaključava iz pred diece, ako ih kod kuće ostavlja na samo, pa se zametne vatra, izgori kuća, jedna ulica, pol, il baš i cila obćina. A pogorelci se raspu po svietu, da kupe pomoć za uzidjanje kuće, i mnogi se tako naviknu prosijačini, da se na vieke odmetnu rada i posla. Neka dakle u pouki crkvenoj i školskoj pop iztože svoju nauku, i na ove predmete, jel krštjanski nauk zamašava, sve ono, što spada u ljudske odnošaje, duševne, i tvarne. U svačem mora biti čoviek učen, o čemu, i po čemu, i s čime živi, a prvi njegov učitelj ostaje uvijek Svećenik mah bi kadri bili sadanji učiteljah broj i odvostručit.

Svaki dobar čoviek klone sreom, kad gdjegod vatra progori i vidi kako se izkuplja i trči mlado i staro, al ne zadrugo : već da goji svoje oči kako plamen proždire sve ono što bi triebalo da čovieku glad zagojati, da ga zaodije il ogrije. Srića ako zato netreće da pokrade ono što je zaštedio oganj.

Ako je čoviek tako malouman, i nemože da shvati, da se ono što izkrnjemu propada gubi i za njega. Ipak ima pamet i srce svaki pak ako nezna, a ono osića : da čovieka za čovieka veže ljubav božja, a iz ove živi ljubav ljudska t. j. izkrnjenoga. Netrieba dugo umovrat da bude vidno i najprostiem čovieku : da se ljubav onda posvidočava prama Bogu, kada idjem u pomoć mom izkrnjenomu, da mu pomognem izbavit se iznevolje, što ga je napala, pa ako nemam te ljubavi, i neću da idem u pomoć, već ravnodušno gledam, kako gori, imanje mojeg izkrnjenog, bilo to jednog siromaka, il bogataca, svejedno : onda imam zlobu mržnju, zavidnost, koja se djavolski raduje na šteti i gubitku svojeg bližnjeg. Da u selu oni koji imadu konje pri rukuh, ove umah upregnu u kola, i ardomom vodu nose vatri ; da drugi umah kako čuju grozni glas zvona, ašovom, il vilama oružani, a žene šavolje, a djevojke kablove late, i tako trču vatri, riedko bi se dogodilo : da bi vatra mah uzela. Istini za ljubav trieba mi očitovat : da poznajem župnika, koji videć da njegovi viernici vatra netrnu, slučajno je onaku nauku razvio više puta u svojih govori, pa je svoje obćinare na toliko doveo : da su sad veoma umjetni vatrogasci, i riedko se dogodi : da više izgori od jedne kuće, ako se vatra zametne. Ovo je najbolja assekuracia protiv vatri.

od onog silnog gradiva, jednoč pčelarskom marljivostju sabirana.

A zar ona liepa glava, koja tako krasí plemeniti stas uzoritog G. Feliksa Parčetić, nebi umila sastavljat nauke za bunjevce koristne? A kako nebi ova liepa glava znala krasan vienac oplest od naučnih članaka za Sub. Glas? koja je umila onako jezgrovito sborit u ime deakovske stranke na pozdravu Preuzvišena kalačkog nadbiskupa, i znala svoja čista čuvstva u knjižicu složiti, prilikom prošlih saborskih izbora? Izdaleka gledam naša dva u veselu nadu obučena Mamužića i bojim se : da ih u marljivom radu nepobunim, znajuć : da Iazo oštri svoje pero, kojim će odbijati nezrele od svog roda napadaje, dočim, Ago sviestno odklanja od sebe onu potvoru, kada bi on mislio : da je time već svoj dug prama rodu platio, ako je pred sudom okrivljene dobre branio, a na nevaljane kazan iskao.

A šta mislite, valjda bi naš G. Boza Šarčević, koji onako ljubko zna i sboriti pisati naški, zadio svoje zlata vriedno pero za uho, da se o njegovu ostarelu glavu neudaraju na izmienice sad tuge, sad nevolje?

On poznaje sve one. Mukiće Skenderoviće, Kulunčiče, Sariće, Čoviće, Tumbase, Šarčeviće, Malagurskie Parčetiće, Pertiće, i malne od deset vrsti Vojniće, i t. d. pa i one nekoć Slavno Sučiće, koji su svojem bunjevačkom rodu, kao pravi bunjevci, i jezikom i perom svietlili. Bog dao! pa njihov hrabar, i rodoljubiv duh u svojih potomci oživio, da pokuca na vrati plebanie i samostanski, i zapita : kada će već izaći na mejdan oni mladići koji su iz roda bunjevačkog izrasli pa se u ruho Aarona i Samuela obukli, da rodu prosvietljivaju stazu, koja vodi boljku tvarnom i duševnom. Zar oni nebi imali uma da uvide — kako onaj puk — koji nema na putu prosviete vodja, nalići sirotanu : tkoga sad ovaj sad onaj odtisne s puta, i donle ga samo tko prihvati dok ne zaište kruha, da se zasiti, i haljinu da se zakrije. Zar oni nebi imali sreća kroz koje strile ostrog bola prolaze, kada vide da im rođami u gluposti, pa svakim danom, padajuć imovinom, idje pukom siromaštvu, padajuć brojom ide k svojoj propasti. Zar u njih nebi bilo toliko narodnog ponosa? da se baš zato hvataju u to još maleno kolo surodnihih borioca. Što se ovo prizire. Ta on bi im pripapljao žalosnu Jeremie proroka pjesmu : parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis. 4. 4.

Bunj. i Šok. Vila.

BUNJEVAČKI PRIJATELJI POČIMAJU IZALAZIT NA MEJDAN.

Kad sam u zadnjem broju Sabatičkog Glas. naišao na čestito ime G. Dra Gullna, srce mi se zaigralo od radosti. On vještím perom opisiva jedan način : kako bi se polako naš puk s štedljivosću oprijateljiti mogao. Ako bi se škulske za diecu ustanovile štedionice, u koje bi meštar sakupljo od djece novčić, kada bi tkoji ovakav od roditeljah dobio, i nebi za njegov sladora kupio, već bi ga učitelju pridao, a ovaj bi sakupljen, na jednu knjižicu u varošku štedionicu uložio, dočim bi i pojedina djeca imala, svaki svoju kartu, na koju bi se unešen novčić ubjelžio.

I ovo je liepo, al nama je ono krasno, što ovo iztiče iz bunjevačkog pera G. Dra Gullna, muža u Subatiću, sbog širokog znanja, i još sirjeg poštenja častjena i ljubljena. Evo mu srdačan i od naše Vile pozdrav, i rodoljubiva prošnja : da našem rodu više ne uztegne tu darežljivu ruku, koja tako umjestno razsiplje svietlost na um omiljena našeg roda.

Evo vam vi rodjeni Subatički bunjevci, plemenita uzora u kom ako se ogledate, nedvojim, da će se u vaših rodoljubivih grudí, uzbudit želja : da i vi uzmete u ruke luć znanosti pa razvietljivate staze, po kojima hoda vaš rod u raznih stališi. Ej kako bi nam se srce razdragalo, da se u tom Glasniku susriemo i s častnim imenom, ondud od mladosti poštivana Starine G. Benca Mačkovića, liepa bi se ne jedna kolibica narodne obraženosti dala skrpiti, vrhu glave, naših bratje

M I M A.

Izborna pripoviedka.

Ljubitelji prirode i njezine divote, izkićene svakovrstnim cviećem, koji su kadgod putovali baranjskom županijom, jedva su naišli na ljepši i ozbiljniji predjel, nego što je abaligetski.

Abaliget il u pučkom govoru Paliget leži na zapadnoj strani pečuvskih gorah u podolju med selom od iztoka Orfi, od sjevera Rakoš, Banoš, Tekereš, Kovacena i Hustot, od zapada Hetvehelj i Sentkatalin, a od juga Viganjvar, zvanom. Gora Meček, o koje uzglavju zubom vremena glodane stoje rovine prastare crkve sv. Jakova i benediktinskoga manastira, razkriljenu desnu svoju ruku pruža povrh Pečuha iznad Paligeta u duboki zapad. Mjesto to danas Magjari i Niemci naseljeno na glasu je sbog svoga „paligetskog izvora.“ Prodor u duljnji od dva sata vuće se izpod gorah kroz kamenite stiene od Kóvágól suljoša do pod to siromašno i, rek bi, Bogom zapušteno selo Paliget. Njim protiče bistra studena voda zimi i ljeti u obilju, i izliewa se na paligetske sjenokoše, a ondle se vijuga uzanim potocićem prama Tekerešu. Ta se sastaje s izvori tako zvanih „četnajest vodah,“ preko kojih ti je prelaziti, ako hoćeš da izadješ na cestu k Herbelendu, Baraturu, Magyarszékku i dalje Šašdu. Vodom tog izvora oživljuju sva korita i prokopi paligetske nizine.

Drugo vrelo dotiče od Hetvehelja, probija sva uzke doline tih nagomilanih brdah i natapa ih svežežom vodom i onda, kad usred stuge i žege presahnu i najvodonosniji kladenci pa-

ligetske okolice. Njom se razgaljuje i kriepi rogata i vunena stoka o vruće ljetno doba, po njoj se kaljuža krmad i ina perad obdan, a sastaje u svako doba godine sigre željna divlja zvjerad.

Sve ogranke i glavice tih gora pokriva razkošna, gusta šuma, svojina pečuvskoga kaptola. Samo na sjevernih bregovih, sat hoda, liepe se uzdižu kletii te seminaraki i seljački vinogradi.

Jutrom o proljeću i ljetu, ostaviš li težki krevet i pustiš li se kujigom pod pazuhom, palicom u ruci, il dvocievkom o ramevu u vrletno ote gaje, nemaš ništa u raju zemaljskom, što bi Adama mogao zaviditi, dolim ljudsko samoće, koja ti zamku stavlja na razgovor. Moraš i nehotice da staneš pod koj hrast, na koju vis, u koju dolinicu, pa da se, slušajuć gmižuća crvka i mravka, zviero i tićicu, čudiš divnoj nevjestici prirodi i razgovaraš sa samim Bogom.

A kad nastano vočer i zvonovi Božjih hramovah pozovu kršćansko dušo k pozdravku Božje Majke, a veselu zvjerad i perad iza sjela sunašca sladkomu počinku, sve ti umukne, sve zamre, dolim vučja vijuka sladkomu počinku, sve ti umukne, sve zamre, dolim vučja vijuka il kukavičina jauka.

Zemljom se iz daljine razliečo tutanj il daleko jezdečo željeznice il zamorna komešajuća se kraj Suljoša cestovni tuma-rajuća puka. Rekao biš: svud je jagma, svuda vreva, hrvanje i pjevanje, samo Paliget i njegova okolica spokojna pustoš, grobna tišina!

Samo kadkada pukno u blizini uvehla grančica pod papkom srne il jelena, lisice, zeca il vuka, koracajuća k ladnoj vodici dolka šumskoga il vrutka paligetskoga. I tada se, uljuljan u duboke misli veličanstvene providnosti Božje, preneš, obazreš, i pri sjajnoj mjesečini sigrajućom nevinom zvjeradi nasladjuješ. Dok ti neodkućeno čas i, obhvrzan snom, nevratiš se doma i ti na počinak.

Između Suljoša (Kvágószőlősa) i Paligeta, što ti putujućemu k sebi privlači oči, selce je od pet kućah Viganjvár zvano. Ima svoje pobožne stanovnike; o podnožju svom čisto, malo, groblje, u sredini s kamenitim križem i na njem razpetim Odkupiteljem, Koga kip pri izlazećem i sjajućem suncu, budući skroz pozlaćen, odsieva ti sjajnošću. Osim toga pred redom svojih kućah o dva stupa pod kroviećem ima viseće zvonce koje na početku naše pripoviedke već od dulje vremena nezvoni; jer žitelji tuguju za dobrim Mijatom krčmarom kao svojim višegodišnjim zvonarom.

Iza toga zvonika te izpred kućah, među kojima je srednja sgrada, najpotrebitijim pokućtvom obskraljena, uboga kréma „k vancagi,“ put se vije od Paligeta prama Suljošu. Vrlo je neravan i tegotan, uzak i kamenit. S jedne strane vrletii i ponori, čistac kameni i prolomi, dolci s mnogobrojnim vrućii bez ikakvih, rek bi, posjetiteljah; s druge pako naredkano ustoboćeno hrastje, kadkad amo zabludjelu putniku siromaku ugodno hladovište.

Tkogod putuje, a putuje riedko i samo kad mora, tim vratolomnim putem, popostane pri toj kampanii (zvonjalki) i pri susjednoj njezinoj krémi, da odmori teglečo blago i razgali grlo časom loša vina.

Od kréme neko tisuć korakah spušta se nuz groblje divna dolina, ne široka al zamamljiva, ne bogata al dražestna, osobito proljećem, kad je nakićen ko došadša u dom nevjestica. Zadješ li njome, pomišljaš na razkošno elizejsko ravje, što ga vrani gavrani i klikući sokolovi čarobno oživljuju. Dolina te ta mami svojim krilom u tuškulanski Hetvehelj, dje ti se na domaku njenom iz daleka prikazuje drven križ nad zemnim ruševinami opustošena stara grada, kud se sada sove i vuci gnjuzde, zmijs i gušteri naganjaju, a zeleni bršljan razastire.

Amo pako pram Orfiju vidiš nekoliko lanacah njivah, čobonče s frulicom il pastirče s palicom. Dolje niže spušta se silna jaružina i debela šuma. Predel pust i divji, kojim se ponajradje vrzole hajdučke čete pečuvske okolice.

Od Paligeta pako vijuga se do i povrh Orfija staza iznad Szentkuta kroz liepu granatu šumu tja do Pečuha. Iskreno izpoviedam, da ljepšega predjela za pješaka putnika do ovoga u životu niesam vidio. Jer tud ideš ko nekoč blažen Adam prije

grieha rajem. Tud iduć najljepše i najsvetije roje ti se u glavi misli, te čitajuć il moleć blaga ladovina s povjetarcem razblazuje ti dušu i prestavlja te u nadzemske divotne krajeve. Dok ti neodpre vinorodno pečuvsko trsje mile svoje grudi, te slušajuć kosovića i smrčka, uz talambas klepetaljke i vilinglas pudarice, penješ se s ravnine i doline do nad grad, u koga se njedra strnice spuštaš.

Za te mili čitatelju i dražestna domorodko od sveg ovde opisanoga nacerta najvažnija je točka kréme viganjvarske. Prati me pomno k njoj i od nje, oko nje se vrti ova pripoviedka.

Blaž.

DVIE TRI O PRIJATELJSTVU.

Napisao. St. K.

Treća dužnost prama prijatelju jest šutljivost (ta-citurnitas Verschwiegenheit). Ona se proteže na povjerenie tajne i mahne našega prijatelja. Ta dužnost nam ima biti upravo sveta kao i povjorene tajne, koje poput dragocienosti čuvati imamo. Nesamo ih nesmijemo drugima očitovati, nego ih ne-trebamo više ni pred istim prijateljem spominjati, — to oso-bito valja gledie njegovih mahna, koje moraju u nami kao za-kopane biti. Ta dužnost neprestaje ni onda ako bi se prijatelj-stvo kojim načinom razvrglo i onda moramo za sve tajne pos-ve zaboraviti, kao da za nje nigda ni znali nismo. Samo bi on-da smjeli pojedinost našega prijatelja drugim očitovati, kad bi to na njegovo fizično ili moralno poboljšanje služilo, ili u obće kakvu veliku korist mu pribavilo. N. p. Kad bi se nalazio u velikoj kakvoj neprilici i pogibelji, a mi bi se za njegovu zelu, pa bi ga očitovanjem one tajne iz koje se njeg ova neviost doznaje, osloboditi mogli. U nijednom drugom slučaju nam nije dozvoljeno te dužnosti povriediti. Ta pomislimo samo kako nam je drago, kad se komu u nevolji potužiti, kada komu u nuždi i nesreći svoje srce izliti možemo; kako nam je odmah lakše, kao da nam je tko kamen sa srca skinuo. Kako nam je drago, kad savjeta trebamo, kad imamo koga, komu možemo zaufano naše okolnosti povjeriti te za savjet ga upitati. A kako bi sve to mogli, kad bi predpostavljali, da nam je prijatelj ble-betuša, da tajna zadržati nemože, te da svie prvom sgodom komu drugomu pripoviedati mora. Takvomu se sigurno nebi usu-dili štogod povjeriti. Iz toga vidite, da je ta dužnost potrebna i da mora prijateljem sveta biti.

Četvrta dužnost prijatelja jest v e l i k o d u š j e. Ta duž-nost zahtieva, da našem prijatelju u nuždi, nevolji i pogibelji makako velika bila, vlastitim požrtvovanjem u pomoć pritek-nemo. Nesmijemo nikomu očitovati, kakva smo mu dobroćin-stva ukazali, niti se nadati od njega da nam on to naplati. Ta dužnost nam zabranjuje, da prijatelju učinjena dobroćinstva nigda nespominjemo a još manje predbacujemo, jer bi njegovu čutljivost veoma povriediti mogli. I njegove hire i osebnosti moramo ustrpljivo podnašati, te samo dobre strane njegove ljubiti a glede zlih koliko je moguće, kroz prste gledati. Napo-kon imamo usljed te dužnosti pravednim molbam i željam naš-šega prijatelja nesamo zadovoljiti i izpuniti jih, nego takodjer njim predusriesti, tim načinom ćemo si ljubav njegovu još vi-še steći.

To su dužnosti, koje nam prijateljstvo nalaže, bez kojih nema pravoga prijateljstva. Dužnosti te nisu tako težke a ipak je dan danas riedko pravo prijateljstvo naći. — Da li može-biti pod imenom pobratinstva sklapano takovo prijateljstvo? Dvojim, jer tekom vremena se vidi, da je to prijateljstvo samo površno, netemeljito jer nijedan nema dužnostih prijateljskih pred očima niti ih ikada vrši.

To su dvie tu o prijateljstvu koje sam imao reći. Ako kogod želi pravo prijateljstvo sklopiti, neka dobro promotri i uvažii dužnosti ove, koje mu prijateljstvo nalaže. Ako ih bu-de, točno izpunjavao i na prijatelja upravljao, tada će mu pri-jateljstvo čvrsto i dugotrajno biti. Ljubav prijatelja vierna os-laditi će mu ovaj život, pristediti i olakšati će mu mnoge mu-ke i tegobe, pribaviti će mu zadovoljstvo.

zkvh.org.rs

RAZNE VIESTI.

† **Ivan Neliba**, posvećen Biskup, kalačke kaptule veliki prepošt, nadbiskupski namjestnik, posli kratke bolesti u 81 godini svojeg žica preminuo je 23 o. m. Neograničena čast koju je u dugom svom životu u svećentvu i vjernih nepovriedjenu učuvao, odpratila ga je i u grob. Bog mu dao spas vječnji. — **Svietlo dvore** prislo je u Beč. Držiše za cilo: da će Nj. Veličanstvo, Presvietli car mjeseca ožujka pohodit Dalmaciju i ondo 10—12 dana probavit. Dalmatinci se prijavljaju za radostan i sjajan doček. — **Svietla turska porta** u pit-nju podgoričkom, popuštja, jerbo je opazila: da njezino ponasanje ne odobravaju ni inglezi, njezini najčvrstji prijatelji. Dakle valjda će se odlučit: da Crnoj Gori podpumu odmjeri zadovoljstinu. — **U maloj Asii** glad je obvladao, pa nemilo progoni ljude. — **Što smo skrivili** kad smo Solgabirovo mal ne bezposlenim učinili, još i sitne parbe tovarac na ledja sriznih sudia, sad kanimo popravit, i one Solgabirovom povratit. — **Da velike srieće!** neki francus Franjo Guerin, našo je kod glavine dobre nade u jednom zanemarenom rudniku, diamant ocijenjen na šest miliona franaka sad traži u Parisu kupca. — **Dr. Nikola Dudić** misli: da bi se vatra mogla ugasi, ako bi se od tanušne željezno žice osnovala ponjava, ova u komadi stojeć na toliko se odtegnula: da bi se krov lude moglo snjome zakrit. Vatrogasci neka po seli pokušavaju. — **Skoro je Presvietli kralj** pohodio peštanske kuhinje za nevoljnike spremilene. Kad je u onu predgrada Josipova stupio, dotiska se pred njeg jedna slovačkinja, držeć na jednoj ruci djetesce, a u druguj cedulju. Nj. Veličanstvo sćmeć da je ovo molbenica uzme k sebi, i kad se odalji onda počme slovačkinja jadikovat: šta će ona sad, kad joj kralj oduze cedulju, s kojom bišo, po varoši ovlaštjena, s troje diećice obedovat, dokle jej muž bude, ostao u bolnici. No al skorim se obradovala jel se cedulja desetakinjom povratila. — **U Beču** se već dulje vrijeme razpravlja parnica, leMBERG černoćke željeznice ravn. telja Ofenheima. Pa riedko prodje jeditiba da se neokalja ime osobe, koja je još naskoro veće časti obavljala. Uz dignut prah, čak se slaže i na upravu gdje koje ugarske željeznice. — **U paromlini** nastao nova doba: po izumu jednog švic. ra, meljaja s vratilom željeznim tako se ustrojaja: da se dobiva brže i mnogo više finieg brašna no s kan.enom; i Budimpešti je pravo preustroja preukupila Ganz tvorinara, pa već naručbe ugarske prima. **U Rimu** je dosad svaki Sveti red imo svoj samostan. Al je Rim dobio kralja ko jednoć Israelci Šaula pa su ukinjeli redovi. No ovi se naknadjuju time, da svaka sledba kršćjanska, nastoji sebi u Rimu crkvu otvoriti. Ovim mislimo da se neće blagostanje talianske promaći, al onoliko će za istinu ostat: da i krivovierci smatraju Rim za gnjiždo pravo viero, jel drugće šta bi ih tamo vuklo, ako ne svetlost onde stanujuće vrierske istine. Pojavljuju se glasovi: za ucvrštenje priestolja Alfonsa novog španjulskog kralja nepogodni. — **Na peštanskom** aboru počela se razprava o stroškov-ni. u, govornici ponajviše natiskiraju na ministarstvo, koje je baš u čelo ego. tio b. Šennyca. Nevierjemo da bi se od ovog udara moglo oporovit, prije no što je barun mislio, može se pozvat da pokuša: bil on umio izlieć bolujuće ugarske finance.

KNJIŽEVNOST.

Gospođa Ana udova našeg slavnog Spisatelja Vuka Štefana Karadžić preštan pava I. II. III. knjigu srbskih, narodnich, pjesama po neumrleu. svojem mužu iz starog slavjanskog doba sakupljenih, i poziva sve rodoljube da joj izkupljaju predplatnike, obećavajuć im: na svaki deset knjiga po jednu. Predplata trajaeće do 15 veljače kada će se štampanje i to na finoj artii dovršiti. Svakoj knjigi uzdržana je stara cena 2 fr. za jednu. Ako se pak na I. i II. knjigu bude nakupilo toliko predplate da bi se trošak štamparski i III. knjige bez svake tegote podmiriti mogao, onda će se cena ove III. jednom forintom pobiti; knjige će se svakom uz poštarsko pouzeće na ime predplatnika troskom izdateljice poslati. Samo neka se ovih imena što b.že odprave u Beč, Landstrasse, Marokkaner Gasse Nr. 3. in Wien. pod naslovom Gospođe Ane Karadžić. u tina junackima pjesma: ma uzdržava se slava naših Starih, i opisiva se njihova radostna il žalostna sudbina. **U Snuju** izdaje se List za pouku i zabavu, pod naslovom „Rad: a“ namijenjen sriednjim i seljačkom stališu, cijenam je na godinu u 5 fr. omdirena željomu sriećan put i mnogo predplatnika!

D O P I S.

Subatica dne 14-og Stienja 1875. Slavni G. Uredniče! Od niko doba Vila nam slabo donosi od ovud dopisa; ja koji sam se skoro amo primistio, tome sam se mnogo čudio, nemogavši sebi raziutmačiti onu javnu taj: u: da baš iz bile Subotice — ove bunjevačke Athene *) najmanje se dopisuje Vili; ali od kako sam se ovd ništo nastanio vidim, da je Subotica i u njoj isti naš bunj. puk u mlogom koje čemu lipo napridovala, samo je u njegovanju i milovanju narodne nam svetinje, krasnog i milog bunjevačkog jezika veoma zaostala — na toliko: da su u tom i mnoga sela već napridnija i osvišćenia. Uzrok toga pak tako viri van, kao željezni klin iz vriće, to se njemu lako može dosittiti svako, tko i najmanje počme st. ri razbirati, a to nije drugo, već — što je naš puk baš od outil zanemaren još i sad, koji ma bi svota i nepopustljiva dužnost bila: — bit mu rakovoditeljem k napridku dušovnom i tvornom Skoro će nastat vrijeme pa će se u prsa lupat, al će kasno biti. Ovaj položaj obstoje

*) Alaj bi liepo bilo da je istina. Ured.

ovde kao jedna skrajnost, jer mi se čini! da bi baš ovde po školama najviše najtojanja tribalo za unapridjenje bunjevačkog roda, a — razmirno — teško da ga najmanje nema. — Primite izjavu toplog i svesrdnog počitanja moga, s kojim ostajem vaš odani privržeuk. Ć.

G A Z D A L U K.

Žohare (švabe) iz kubine najlakše ćeš iztjerati, ako u čoškove (ugle) kuhinske, dje se švabe pomoljavaju, osoviš lonce snepotrebitem preostalim jedjekom il varivom. To varivo pospi šećerom. A da švabe uzmognu u lonac, ovij ga krpom; po njoj će uzplaziti i pasti u lonac, u kom ostaju. — Neg ima još jednog smrtno sredstvo po švabe, Kupij 20 zrnacah (granatah) bliednjaka (bor, burač, boraks zvanoga) i to u prah stućeuoga; isto tako 20 granatah nesgašona vapna (kreča); 40 gr. najfinijega brašna, i 30 gr. biela šećera. Dobro smiešaj šećer s brašnom, a burač s krećom. To sve četvero zajedno čvrsto smiešaj. Tim prahom pospi razastrt papir i metni ga u kuhini na mjesto, dje se kupe švabe. Samo pazi, da židčine u kuhini nalazeće se budu po dobro pokrivenne, i da otvoreno posudje s jedjeci neostaviš u kuhini, od kojih bi možebiti želio da blaguješ drugi dan; jer će ih puzaćuji po kuhini švabe otrovati. Da ovako čine Slaveni nikad im švabo nebi omrknuo u kući!

Lipa kao hranivo za pčele. Nećemo da se o tom prepiremo: šta je bolje dali ono, što slaven voli usta zakiseliti, jel ono što niemac miluje usta zasladiti? Toliko je istina: da slaven miluje njegovat pčele. Jel on ne rada kupuje ono, čime treba da mu se naslade dieca. Pa ako si ga naveo, da započme pčele držat: to se on neće više od ovih odlučit, da pače tako će ih omilovat: da će im izvrebati narav, pa najvjestiiim pčelarom postat. Njemu je dakle koristno znati: da je od muogih drvnih cvata, onaj lipin za med najbirićnii. Ka da je već diteljina docvala, onda lipa razvije svoj cvat, i produlji za dvie nedilje dana, medenu žetvu za pčelo; koje sliepe kupe, krasna bljela tekuća i slatka meda.

Crvenomedja farba bez velika troška. Jednu funtu modre galice raztopi u jednom satliku vode. Ovo metni na stranu, pak onda krvno lužine Blutlaugensalz polfunte raztopi u 10 satlika vode i ako ti je volja, na Crvenomedje ofarbat, to naj pre zamoči mazalo u prvu, i namackaj ono orudje, što hoćeš, da ofarbaš, a kad se ovo osušilo, onda opet zamoči mazalo u drugu raztopliuu i pomaži orudje. Oviu, mu dadeš lice i učvrstiš površinu, da ova bude iztrajania, da nemog li budu zareznicii svoja jajca na njoj ugnjizdit. Ako ti je pak volja: da ovo lice dobie i nješto sjajnosti, onda ćeš kupit firnajša pa ćeš ga ovim obvući. Tim načinom možeš ofarbat ogradu, il mah koje pokućstvo što si ga sam napravao, il orudje što ga u gospodarstvu uporablaš. A neće te skupo stat, jel ako kupiš funtu modre galice i pol funte krvne lužine nećeš potrošit jednu forintu, a moćićeš zamazat prostor koji zauzima 250—300 četverougleni stopah. Blaž.

S V A Š T I C E.

— Ko što kamen baćen pomuti mirnu površiu vode, tako pomuti bol mirnu bisirinu čuvstvah. — Samo vrijeme i uztrpljivost dovodih ih u okvir mirna ogledala.

— Dva čupajuća se seljaka hotio je treći razmiriti, te mu jedan onih dvojice prolupa glavu. Liečnik ga zapita: rijeli mu možda povriedjen mozak? — „Sakrani Bože! povikne seljak; jer da sam imo mozga nebi bio ni išo medju uje!“

Blaž.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 30-og Sieč.: 8' 7" nad O. razta.
Požun 16-og Sieč.: 6' 7" nad O. „
V r i e m o: Nostalno, sad mrzno sad odpušta.